

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Trei comemorații.

— „Academia Română”, — „Gheorghe Șincai”, — „Andrei Murășianu”.

De Dr. Gh. Comșa.

Comemorațiile nu învie morții. Așa zice marele istoric dela Văleni, dar nu întrelasă a spune, că ele au cea mai mare înrăuire asupra acelora, în fața cărora să petrec comemorările. Ele cuprind și momente religioase, căci fără îndoială neamul nostru, în religiozitatea sa, când pomeneste în comemorațiile sale pe marii săi bărbați din trecut, ridică rugăciuni pentru odihna sufletului lor. Dar ne spune tot dl Iorga, că comemorația se face pentru poporul întreg. În acel înțeles se face, că înaintea poporului se relevează atunci puterea păstrată «în scrise, așezăminte și fapte, aceluia care se pomeneste».

E mai presus de orice discuție deci, că mai ales comemorările acelor bărbați au urmări binefăcătoare în popor, cari au dovedit prin munca lor, că au pregătit în mare parte stările timpului de față. Și o necesitate de ordin pedagogic, o trebuință de caracter cultural-național pretinde, ca fiii neamului să cunoască momentele mai din urmă ale istoriei și literaturii lor.

Acest postulat m'a îndemnat și pe mine să aprofundez paginile istoriei noastre mai ales din veacul al XIX-lea și să fiu cu atențiunea cea mai mare și asupra istoriei din România, cu atât mai vărtos, că trecutul unei țări poate să-i lumineze prezentul și să-i deschidă viitorul. Cetind între altele și discursul solemn rostit de M. Cogălniceanu în Academia Română în ședința dela 1/13 Aprilie 1891 despre: Desrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești și emanciparea țăranilor, în acel discurs marele bărbat de stat făcea amintire, că în acea zi se serbează jubileul de 25 de ani al fondării Academiei Române.

În anul acesta deci sunt cinci zeci de ani dela fondarea «Academiei Române», care și în anul acesta și-a adus aminte de noi, cei de aici, alegând pe unii dintre cei mai vrednici între membrii acestui areopag al științei și culturii românești.

Întâmplarea a adus cu sine, ca și noi cei de aici să ne aducem aminte de «Academia Română» și să atragem atențiunea celor chemați asupra jubileului de 50 de ani, asupra semicentenarului fondării «Academiei Române».

Al doilea jubileu al anului 1916 ar trebui să fie aniversarea de 100 ani a morții lui Gheorghe Șincai, adormit în domnul la anul 1816, la comitele Vass, pe ai cărui copii îi învățase.

Al treilea jubileu al acestui an ar trebui să fie al centenarului dela nașterea poetului Andrei Murășan, născut în 16 Noemvrie 1816 în Bistrița.

Factorii mai de seamă și chemați ai neamului nostru, vor ști cum trebuie să se serbeze aceste trei momente

de mare însemnătate ale trecutului nostru. Pentru ca factorii chemați să ia aminte, am scris aceste rânduri, la cari aș mai pune încă numai puține cuvinte. E știut, că alte neamuri eternizează și reliefează în monumente gloria momentelor din trecut, iar noi abia dacă bustul lui Gheorghe Barițiu îl avem la Sibiu, ca trecând pe lângă el și văzându-l, să ni se deschidă o clipă de lumină din mărirea noastră.

Lipsa de monumente o poate suplini atențiunea cuvenită, reclamată de comemorările, cari trebuie ținute.

Procesul pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog.

— Sentința tablei reg. din Budapesta. —

(Urmare).

Prin urmare, particularismul, care constituie caracteristica specifică a bisericeii greco-orientale, în timpul acesta încă n'a însemnat aceea idee naționalistă, care în cârmuirea bisericească asigură drepturi numai pe seama unuia din cele două elemente de popor, cari mărturisesc aceeaș credință.

Dacă deci s'ar și accepta aceea, că înainte de unirea de organizare bisericească din anul 1700, episcopia din Lipova, care a exercitat jurisdicțiune asupra episcopilor din Ungaria sudică și astfel și asupra mănăstirii din acțiune, mai apoi și episcopia din Timișoara, s'a ținut de patriarhul din Ipek, — acest fapt, pe lângă sistemul teritorial, și nu naționalist, scos la iveală, nu ar fi apt pentru a se constata în mod exclusiv neîndoios din el, că aceste episcopii, atârătoare de patriarhul din Ipek, au exercitat stăpânire bisericească numai asupra naționalității sârbești, cu excluderea totală a credincioșilor români, cari au trăit pe teritoriul lor.

Tocmai pentru aceasta nu e de însemnătate, că încă înainte de unirea bisericească, care a urmat în anul 1700, ca reședință a episcopului din Timișoara, Isaia Diakovici, s'a designat mănăstirea din acțiune, iar ca reședință a episcopului din Verșeț mănăstirea Mesici.

Deoarece conform acestora, din datele cari stau la dispoziție nu se poate constata, că biserica greco-orientală înainte de unirea dela anul 1700 pe teritoriul țării, care cuprinde și mănăstirea din acțiune, mai ales în timpul, când s'a putut înființa mănăstirea, a stat sub administrație bisericească separată, despărțită cu totul după naționalitate, sârbească și românească, și astfel nu numai nu este exclus, dar din datele procesuale provocate se poate deduce temeinic, că mănăstirea din acțiune nici în timpul de dinainte de unirea din 1700 n'a fost trasă de dinaintea credincioșilor de naționalitate română: din aceasta, precum și în legătură cu acel fapt neîndoios, constatat mai sus, că după 1700 mănăstirea mai mult de 160 de ani a fost instituție bisericească și pentru românii greco-orientali, asupra

aceleia deci credincioșii de naționalitate română, chiar și în urma duratei de timp lung, seculare, a ierarhiei unitare și comune, — au câștigat astfel de drepturi, pe cari le-ar exercita și astăzi, dacă în decursul timpului nu s'ar fi întâmplat despărțirea bisericească, urmează, că desfacerea bisericească în sine pe credincioșii de naționalitate română nu i-a putut despoia de drepturile exercitate de dânșii vreme îndelungată, ci spre sistarea acestui drept ar fi apt numai aceea, dacă s'ar putea constata, că mănăstirea din acțiune a fost adusă de naționalitatea sârbă în organismul bisericesc ca înființată exclusiv numai pe seama ei, deci ca instituțiune chemată a servi exclusiv numai spre scopuri naționaliste sârbești.

Pentru că în cazul acesta, adevărului și echității i-ar corespunde aceea, că deși de binefacere acestei instituții până la despărțire s'a împărțit și naționalitatea română, ba și de prezent ierarhia bisericească română exercitează asupra ei jurisdicțiunea, — mănăstirea din acțiune, în urma desfacerii, servește pe mai departe scopurile religioase ale acelei naționalități, spre serviciul căreia a fost originar destinată, în baza voinței fondatorului.

De altcum fundațiunile și în înțelesul art. de lege 23 din anul 1790/91 sunt a se administra după voința fondatorilor (ad mentem fundatorum), ceeace art. de lege XXVII. din anul 1790/91 asigură și pe seama celor de religione greco-orientală.

Trebuie deci cercetată întrebarea, că oare s'a documentat în proces, că mănăstirea din acțiune s'a fondat de sârbi, spre scopurile naționalității sârbești? Pentru că dacă da, atunci avearea aceleia, ca mijloc material necesar la ajungerea scopului bisericesc, trebuie dată sub jurisdicțiunea mitropoliei sârbești.

Aceea, cumcă mănăstirea din acțiune s'a fondat prin sârbi, spre scopurile naționalității sârbești, acționatorul, în afară de actele referitoare la istoria mănăstirii, a dorit să o dovedească cu caracterul etnografic, pe care l-a avut partea respectivă a țării pe timpul fondării mănăstirii, cu naționalitatea monahilor, cu limba oficială sârbească unitară, și cu aceea, că monahii mănăstirii totdeauna au recunoscut supremația mitropoliei greco-orientale sârbești de Carloviț, atât înainte de despărțirea în două a ierarhiei, întâmplată în anul 1864, cât și după aceea, — până la pactul tacit încheiat în anul 1887, — și au trimis delegații la congresul național sârbesc, și întotdeauna s'au supus comisiunii esmise de mitropolia greco-orientală sârbească de Carloviț pentru examinarea referințelor privitoare la avere.

Caracterul sârbesc, care prin aceste dovezi, după acționator, s'a pus neîndoios în evidență, s'a transplatat așa de mult și în opinia publică, încât forurile bisericești și civile, precum și credincioșii, au cunoscut și

numit mănăstirea ca instituție bisericească sârbească.

În ceeace privește istoricul mănăstirii din acțiune, deoarece fondarea aceleia întâmplată în anul 1498 prin frații Iaksici, acționatorul a dorit s'o dovedească prin conținutul operelor cu titlul «Aradmegye Története» de Alexandru Márki, precum și cu «A szerb monostor egyházak történeti emlékei» de Eugen Szentkláray, ceeace însă stă în opoziție cu conținutul operelor amintite, anume cu acel conținut de pe paginile 38—50 din volumul II. ale opului intitulat «A nagylaki uradalom története» de Borovszky, că frații Iaksici niciodată n'au posedat Hodoșul, precum și cu conținutul opului intitulat «Ismeretlen Délmagyarországi Monostorok» al lui Ioan Karácsonyi, care încă trage la îndoială fondarea Iakșiceștilor, — și astfel așertiunea acționatorului privitoare la fondare, a rămas nedovedită. Ba, declarația istoriografilor, — bazată în parte pe tradiții, în parte pe documente, că pe locul mănăstirii de azi între cele 21 mănăstiri rom. catolice, cari au existat odinioară în acest ținut, a existat și mănăstirea din acțiune, încă sub regii din casa arpadiană, ca mănăstire romano-catolică, întrucât în scrisoarea din anul 1117 a regelui Adalbert al III-lea se află notat, că «plecând dela hotarul (comunei) Ség, dela ramul Murășului numit Fok, numai decât a ajuns la pământul bisericeii din Hodoș (Hodust) în anul 1233 a lăsat în folosința mănăstirii Hodoș 1000 bucăți grunji de sare», — iar mănăstirea și biserica însași, sau deci mănăstirea Hodoș, a fost pustiită sub invaziunea tătarilor, iar memoria ei o a păstrat în anul 1465 numai o locuință călugărească singuratică, în codrul secular al pădurii, precum și conținutul actului a lăturat de acționat la F., respective sub U/2, conform căruia în anul 1785 nici înșiși priorii mănăstirii n'au cunoscut scopul, timpul fondării și numele fondatorilor, — lasă a se deduce, că mănăstirea din acțiune s'a înființat în veacurile următoare ocupării patriei, în legătură cu trecerea țării la credința creștină, încă atunci, când conform operelor istoriografice care stau la dispoziție în procesul mănăstiresc de mai multe ori menționat, (Ipolit Fehér, Frideric Pesty, Paul Hunfalvy), în Ungaria au existat mănăstiri multe, în parte de caracter rom. catolic, parte grecesc.

Dar chiar dacă s'ar putea accepta ca adevărat, că mănăstirea din acțiune a fost fondată de despoți de naționalitate sârbească imigrați, prin întrebuintarea averilor primite dela regii ungari, nici de aici nu se poate deduce, că fondarea nu s'a întâmplat pentru totalitatea bisericeii, ci pe seama naționalității sârbești.

Mănăstirile adecă, în calitate de organe ale vieții bisericești, sunt chieimate a sluji și astăzi scopurilor respectivei bisericeii, și nu ale ideii de naționalitate. Această destinație a lor s'a putut reliefa mai ales în acel timp,

când nici n'a fost chestie de naționalitate.

Deci nu se poate presupune, că regii ungari, în privința folosirii averii date pe seama imigrațiilor descălecați, ar fi voit, ca partea folosită spre scopurile vieții credincioase a acestei averi, să servească în favorul unui grup separat după naționalitate al unei confesii religioase unitare, când și privilegiile bisericesti ale cetățenilor de această religie, precum s'a arătat mai sus, au fost date nu naționalității, ci totdeauna pe seama confesiei, și nu se poate presupune nici aceea, că fundatorii, — cari fără îndoială erau cu simț religios, — au voit să excludă de sub activitatea binefăcătoare a mănăstirilor pe poporul de altă limbă, sau naționalitate, de o religie cu dânsii.

Aceasta nici de aceea nu se poate presupune, fiindcă îi contrazic chiar și datele procesuale.

În procesul mănăstiresc deja de mai multe ori pomenit, acționarii de acolo (biserica greco-orientală română) pe pagina 42 a replicii de sub XXX. au scos la iveală, că voievozi de naționalitate românească au făcut dăni însemnate pe seama mai multor mănăstiri de pe teritor sârbesc.

Acționarii (biserica greco-orientală sârbească) pe pagina 200 a duplicatei de sub LXXI. în genere nu numai că au conces aceasta, dar au arătat, că aceste contribuții accidentale au fost numai răsplăți ale acelor dotațiuni, de cari au fost împărțite mănăstiri din România de către domnitori sârbi.

Așa, s'au zidit în România din dărnicia bogată a principelui sârbesc Lazar, la finea veacului al XIV-lea, primele mănăstiri românești (Vodița, Tismana, Câmpulung, Cotmeană și Cozia) dintre cari principele sârbesc Lazar a dăruit mai târziu Vodiței și Tismenei și mai multe sate, — care danie a fost aprobată și de regele ungar Sigismund.

Pe pagina 83 tot a acestei duplicate se cuprinde, că un membru al deputației trimise în anul 1374 sau 1375 de principele sârbesc Lazar la Constantinopol, călugărul sârb Nicodem Gresici, mai târziu a zidit în România mai multe mănăstiri și avea acolo stimă mare.

Aceste date esențiale și în sine sunt apte, pentru a enunța, că din naționalitatea fondatorilor mănăstirilor, sau a celor ce dăruiesc averi pe seama lor, nu se poate deduce, că respectiva fundațiune, sau danie, s'a făcut pe seama acelei naționalități, căreia aparținea fondatorul, sau dăruitorul.

Căci nu e bază acceptabilă pentru a presupune, că respectivii fondatori, sau dăruitori, cu averea dată au voit să servească scopurile vreunei naționalități, și anume, pe cele ale naționalității, care se deosebește de a lor, dar nici despre aceea nu sunt date, că au voit să promoveze interesele naționalității lor, în țară străină, între popor de altă naționalitate; în lipsa acesteia deci e fără îndoială, că daniile s'au făcut în favorul instituțiilor bisericii întregi de credința veche.

Iar dacă despre aceste dani și fundațiuni pomenite acum, aceasta se poate constata, atunci nu se poate deduce altceva nici cu privire la mănăstirea de sub proces, pentru că timpul fondării acesteia, conform celor de mai sus, poate concădea cu fondarea mănăstirilor acum înșirate, iar datinile, concepțiile și sentimentele religioase ale acestui timp de bună seamă erau asemănătoare.

Considerând caracterul etnografic pe care l-a avut partea de țară, — cuprinzătoare a mănăstirii din acțiune, — pe timpul fondării mănăs-

tirii, operele istoriografilor, — la cari s'au provocat părțile în procesul de mai multe ori pomenit, — și mai ales operele lui Ipolit Fehér, Paul Hunfalvy, Dr. Antonie Bodor, Frideric Pesty, Enric Schwicker, Augustin Bárány, Dr. Ladislau Réthy, Leonard Bóhm și Alexandru Márki dovedesc, că în partea sudică a Ungariei au fost locuitori români deja pe timpul ocupării patriei.

Dar tot după mărturia acestor istoriografi, cu cele 8 imigrațiuni mai mari ale Sârbilor, cari au decurs cu începere dela domnia regelui Sigismund, până la venirea lui Arsenie Cernoevici, și populația sârbească s'a încetățenit, ba și înainte de prima imigrare mai mare au fost deja sârbi în părțile sudice ale țării.

Și din legile regnicolare se face apoi evident, că în timpurile cele mai vechi, ambele naționalități deopotrivă au locuit în țară. Deja în Tripartitul lui Verbóczy se face pomenire de vlahi, racy, și sârbi. Art. de lege XXV din anul 1439 face dispoziție cu privire la naționalitatea logofetilor aplicați pe domeniile răczilor și ale altor aristocrați. Art. de lege IX din anul 1454 ordonează intrarea la tabără a vlahilor, iar art. 3 al decretului V din anul 1485 scutește pe sârbi de plățirea dijmei, și art. de lege XLV din 1495 pe răczii, ruteni și valahi. Pe lângă aceasta art. de lege III din anul 1537., art. de lege XII din anul 1559, art. de lege III din anul 1574 și alte legi, fac pomenire de ambele naționalități. (Va urma).

Telegrame de felicitare

sosite la adresa nou alesului Arhiepiscop și Mitropolit **Vasile Mangra**.

(Urmăre).

În persoană a felicitat pe noul nostru Mitropolit, în locuința sa din Oradea-mare, Preasfințitul Domn episcop greco-catolic **Dr. Demetriu Radu**, și Excelența Sa, contele **Szécsényi**, episcopul romano-catolic din Oradea-mare. Telegrama de felicitare au mai trimis apoi următorii:

Budapesta. Gratulează din inimă la înaintarea Ilustrității Voastre și la strălucita poziție dorește putere și bună sănătate, vechiul stimător: **Elemér Hantos**, deputat.

Oradea-mare. La alegere gratulează din inimă curată: **Alexandru Karácsonyi**, directorul cercului catolic.

Budapesta. Își exprimă cele mai sincere felicitări în fața Excelenței Voastre, vechiul stimător: **Dr. Ernest Friedmann**, profesor universitar.

Budapesta. Dorește multă norocire și trimite cald salut: **Mihail László**, deputat dietal.

Oradea-mare. Asupra alegerii îmi exprim cea mai mare bucurie și cu privire la viitor doresc, ca activitatea binecuvântată să o puteți continua încă multă vreme. **Miskolczy Barnabás**, notar public.

Óbecse. Gratulez cu toată sinceritatea. **Bogdan Dungserszky**.

Budapesta. Cu adâncă stimă și cu bucurie patriotică aduce felicitări sincerul credincios al solidarității maghiaro-române: **Kozma Andor**.

Kétegyháza. La binemeritata alegere de principe al bisericii greco-orientale române primiți sincere salutări: **Popovicu**, protonotar și familia.

Arad. Din prilejul alegerii cu preponderantă majoritate a voturilor de căpetenie a bisericii române din patrie, care e o splendidă învingere a politicii patriotice, urmărită de mulți ani, în mod conștient, vă salut cu adâncă stimă. **Dr. Steinhardt**.

Arad. Cu vie bucurie și cu înțelegătoare căldură a inimei gratulează și salută cu sinceritate: **Nemes**, deputat.

Oradea-mare. Cu mare bucurie și însuflețire trimite salutări și cele mai bune dorințe: **Sas Ede**, redactorul ziarului «Nagyvárad».

Oradea-mare. La alegerea de Arhiepiscop vă salută cu nespuse bucurie cel mai însuflețit propagător al adevărilor politice ce le mărturisiiți. **Fehér Dezső**, redactorul foii «Nagyvárad Napló».

Oradea-mare. Gratulez din inimă. **Dr. Pally Lajos**.

Oradea-mare. Gratulează din adâncul inimei: **Nagy Márton**, prim-pretor.

Oradea-mare. Mă bucur din inimă și vă salut, în numele familiei mele, din prilejul învingerei. Binecuvântarea lui Dumnezeu să se reverse și mai departe asupra muncii ce o veți desvolta. Păstrați-ne și pe mai departe prietenia. Cu salutare amicală: **Văduva Descheroltes** și baroneasa **Gerliczy**, măritată **Krusper**.

Arad. Din prilejul alegerii vă rog să primiți, Ilustrisime, sincerile mele felicitări și totodată espresiunea distinsei mele stime. **Ioan Kintzig**, comite suprem.

Szentgothard. Non solum cum magno gaudio sed etiam cum emotione animi mei gratulor tibi, **Gabrielis de Varga**.

Budapesta. Gratulează cu bucurie, din inimă curată, la splendida ta alegere: **Karácson Lajos**, secretar de stat.

Sibiu. Din prilejul alegerii tale binevoește a primi felicitările mele cele mai sincere. Rămân cu adâncă stimă, gata spre servire: **Neugeboren**, deputat.

Oradea-mare. Fiindcă acum cu greu ne putem întâlni, doresc să vă dea atotputernicul sănătate la împlinirea marelui misiuni a Excelenței Voastre. Vechiul stimător, canonicul **Dr. Ioan Karácsonyi**.

Budapesta. Sub impresia plăcută a isbândeii noastre, te salută și felicită al tău sincer frate: **Dr. I. Siegescu**, prof. universitar.

Stâna. Binevoiiți a-mi permite espriarea cu stimă a celor mai calde și cu adevărat sincere felicitări, rămânând cu adâncă stimă plecat serv: **Dr. Kiss Géza**, prof. univ.

Oradea-mare. Din prilejul alegerii la cea mai înaltă demnitate bisericască, salută cu sinceră bucurie pe Ilustritatea Voastră și la activitatea mănoasă dorește mult noroc, cu adâncă stimă plecatul serv: **Ioan Kocsán**, jude de tablă.

Budapesta. La alegerea ta pentru demnitatea de mitropolit gratulează din inimă și la activitatea ta binecuvântată și folositoare, întreprinsă spre binele bisericii tale și al patriei noastre, îți dorește putere, sănătate și binecuvântare: **Ioan Benedek**, deputat.

Făgăraș. Am onoare a saluta pe Excelența Voastră, din prilejul alegerii de Arhiepiscop și Mitropolit al bisericii greco-orientale române, cu toată căldura, atât în numele meu, cât și al municipiului încredințat guvernării mele. Comitatul acesta, compus în mare și covârșitoare majoritatea din Români, privește cu încredere și speranță mare la activitatea din viitor a Excelenței Tale. Suntem convinși, că activitatea Excelenței Voastre, atât în fruntea bisericii, cât și pe terenul vieții publice, va fi rodnică și binecuvântată, spre binele, atât al statului ungar, cât și al româniei. Dorește tot binele și binecuvântarea atotputernicului asupra Excelenței Voastre, stimătorul: **Iosif Széll**, comite suprem.

Oradea-mare. Din prilejul alegerii de arhiepiscop vă salută cu drag și la activitatea arhierească ce o veți desvolta cere binecuvântarea cerească, stimătorul: **P. Sztaniszlavszky**.

Balatonfüred. Cu adevărată bucurie te salut în noua ta demnitate. Alegerea ta e cea mai frumoasă dovadă, că românimea mai corect gânditoare și mai nobil simțitoare acceptază politica ta înțeleaptă, prudentă și mai presus de toate patriotică. De-ți Dumnezeu viață lungă, putere trupească și sufletească, ca să poți face cele mai salutare servicii patriei noastre mult cercate. Păstrează-mi până la fine pretenia. Iubitorul aderent: **Mártonffy Márton**.

Bistrița. Din prilejul frumoaselor tale alegeri primește, te rog, sincere felicitări, legate și de activitatea ta din viitor, din jurul misiunii tale mari și bogate în probleme. Vechiul aderent și amic: **Dr. Rudolf Schuller**, deputat.

Maria-Grün (lângă Graz). Din prilejul alegerii de mitropolit, permiteți-mi să mi exprim gratularea venită din inimă. Adânc stimătorul serv și aderent credincios: **Csorba Ferencz**.

Oradea-mare. Alegerea Ilustrității Voastre la cea mai înaltă demnitate în biserica greco-orientală română m'a umplut și pe mine de sinceră bucurie. Rog să primiți deci cu drag din acest prilej respectuoasele mele salutări. Al Ilustrității Voastre, gata spre servire: **Lukács Ódön**.

Oradea-mare. Splendida distincție de care a fost împărtășită remarcabila personalitate a Ilustrității Voastre și care în judecata opiniei publice a rezolvat cu mână atât de norocoasă îndeplinirea scaunului de Arhiepiscop și Mitropolit, mă îndeamnă și pe mine, ca în semn de adâncă stimă să-mi exprim sincerile doriri de bine în fața Ilustrității Voastre. Cu distinsă stimă sunt al Ilustrității Voastre gata spre servire: **Dr. Thury Kálmán**.

Dela frontul de sud-vest (Trient) Imi iau îndrăzneala de a tălmăci în cuvinte nespuse bucurie, de care au fost cuprinși bravii români ortodoxi, luptători pe frontul sud vestic, la vestea alegerii P. C. Voastre de Arhiepiscop și Mitropolit al nostru. Cea mai ferbinte a noastră dorință cu această ocaziune este, ca dacă prevedința v'a trimis în aceste vremuri grele, să vă înzestreze Tatăl ceresc cu zile îndelungate și cu cea mai deplină sănătate, spre binele și prosperarea preacumpei noastre biserici ortodoxe. Astfel avea-vor prilej și îndoelnicii și puțin credincioșii să se întoarcă și să-și cunoască rătăcirea lor. Căci oare cine altul Vă putea înlocui în aceste vremuri critice? Plecat fiu: **Nicolau Peicu**, preot campestru ortodox.

Oradea-mare. Bucuria ce se manifestă din toate părțile, fără considerare la religie și naționalitate, în urma alegerii Ilustrității Voastre în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit greco-oriental al Sibiiului, e o dovadă vie, că ilustra corporațiune alegătoare, dintre cei vrednici a nimerit pe cel mai vrednic de a ocupa înalta poziție, legată de mare responsabilitate. La această bucurie generală patriotică ia parte, cu mine împreună, și corpul profesoral al gimnasiului superior din Oradea-mare. Rog deci pe Ilustritatea Voastră, prin șirele aceste pline de stimă, să binevoiască a primi sincerile noastre felicitări, însoțite de dorința, ca atotputernicul, spre înflorirea bisericii și spre binele dulcei noastre patrii, să țină pe Ilustritatea Voastră în deplină putere trupească și sufletească mulți ani. Primiți Ilustrisime espresiunea sincerei mele stime, cu care rămân al Ilustrității și P. C. Voastre, cel mai devotat: **Szmetka Ódön**, directorul gim. sup.

Cséjtelek. Primiți, vă rog, din prilejul alegerii de mitropolit, cele mai sincere felicitări. Cu deosebită stimă, vechiul aderent: **Wertheimstein Alfred**.

